

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Házhoz hordva:

Egész évre	14.40
Fél évre	7.90
Negyed évre	3.60
Egy óra	1.20
Egyes szám	4 fill.

Szerkesztőség:

Deák Ferencz-utca 12. sz.

UJSÁG

POLITIKAI NAPILAP

AZ ORSZÁGOS EGYESÜLT FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT ERDÉLYRÉSZI HIVATALOS LAPJA.

Alapította:

GOMBOS FERENCZ.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Postán küldve:

Egész évre	94.—
Fél évre	49.—
Negyed évre	6.—
Egy óra	2.—
Egyes szám	6 fill.

Kiadóhivatal:

Deák Ferencz-utca 12. sz.

A francia „offenziva” mérlege.

Amióta támadásba léptek a franciák, százötvenezer embert veszítettek. — Német beszámoló a legutóbbi német győzelmekről.

Budapest, januárius 17. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Berlin, január 17. *A nagy főhadiszállás jelenti: Nyugati hadszíntér: Flandriában mindkét részről csak tüzéségi harcok folytak. Blangy mellett, Arvastól keletre egy nagy gyárépület robbantottunk fel, mely alkalommal néhány foglyot ejtettünk. Többi arcvonalról változó heveséggel folyó tüzéségi harcokon, továbbá árok és aknaharcok folytatásán kívül semmi lényeges jelenteni való nincs. Az Argonneokban kisebb előhaladást tettünk. Vihar és eső ugyszólván az egész arcvonalon gátolják a harci tevékenységet.*

Keleti hadszíntér: A helyzet általában változatlan.

Körülbelül négy héttel ezelőtt közzétettük e helyen azt az általános támadásra vonatkozó hadparancsot, amelyet a francia főparancsnok kezéssel a francia törvényhozó testület összeülése előtt, decemberben kibocsátott. Ellenségeinknek a nyugati hadszíntéren megkísérelt támadásai, amelyek erre megkezdődtek, semmiképpen sem gátolták a német hadvezetőséget abban, hogy az erésről célszerűnek talált minden rendelkezést végrehajtson. Az említett kísérletek az ellenség számára egy helyen sem jártak említésreméltó előnnyel, míg csapataink Labassétól északra az Aisne mentén és az Argonneokban igen kielégítő előhaladást tudtak felmutatni. Az ellenség vesztesége esalatt az idő alatt a következő volt: Halottakban megszámoltunk huszonhatézeret, meg nem sebesült fogoly volt tizenhétvezernyolcszázhatvan. Egészbenvéve a veszteség, ha a sebesültek létszámának meghatározásánál a tapasztalat szerint egy a négyhez arányítva vesszük alapul, eltekintve a betegektől, azoktól a halottaktól, akiket számba nem vehetünk és az eltűntektől, legalább egyszázötvenezerre tehető, a mi összes veszteségünk ellenben ugyanabban az időben ennek a számnak negyedrészt sem éri el.

Ágyuharcok Lengyelországban és Galiciában.

Budapest, jan. 17. (A miniszterelnökség sajtó-osztálya.)

(Hivatalos.) A helyzet változatlan. Lengyelországban, a Dunajec mentén és Tarnoldtól délre ágyuharc folyt, mely váltakozó heveséggel egész napon át tartott. A Kárpátokban nyugalom van.

Höfer, altábornagy, a vezérkari főnök helyettese.

Visszavertük Jakobeni előtt az oroszokat.

Beszterce, jan. 17.

Az oroszok Jakobeni előtt három nap alatt többször megismételt támadását visszavertük. Az oroszok tetemes veszteséget szenvedtek, mert csapataink jól előkészített pozíciókban vették fel a harcot az ellenséggel. Az oroszok kilenc nap óta egyetlen egy lépést sem tudtak előremenni.

Körülbelül egy hónapja annak, hogy a németek közzétették Joffre francia hadvezér hadparancsát, amelyben bejelentik a francia offenziva kezdetét s arra szólítja fel katonáit, hogy verjék ki a németeket Franciaországból. Tudjuk, hogy a franciák azóta tényleg állandóan támadásban voltak, de támadásaik teljes fiascoja is nyilvánvaló. A németek a nagyszerű diadalmok egész sorozatát fűzik a francia „offenzivához” — milyen siralmas és komikus a franciákkal kapcsolatban ezt a szót használni — Soissons, az Argonneok, megannyi dicső fegyvertény hirdetője. A németek szükszavu és becsületesen öntudatos jelentésekben számolnak be napról-napra a harcokról. Nem hallgatták el azt sem, ha pillanatnyi sikereket elértek a franciák, — de istenem, arra oly ritkán került sor! Ma aztán, mint a pontos és jó üzletember, a németek beszámolnak a francia „offenziva” eredményeiről. Arról nem tehetnek, hogy a hadiszerecsenek nekik kedvezett a háborúnak ebben a fejezetében is.

Arról sem tehetnek, azaz nagyon is a német seregek rettenthetetlenségén és erején mult, hogy a csatater birtokaindig a németeké maradt s az egy hónapos küzdelmek alatt csak halottakban huszonhatezer franciát olvastak meg és ugyanekkor tizenhétézernyolcszázhatvan franciát fogtak el. A komoly és reális mérleg konkluziója az, hogy a franciák vesztesége egyszázötvenezer s a németek veszteségei még negyedrészníiek sem. Ime a francia „offenziva”! Egy kissé másképp szokott festeni a dolog, ha a németek jelentenek be offenzivát...

A harcterek többi részén különösebb ujság nincs. Lengyelországban és Galiciában tüzerharcok folynak — jelenti Höfer és mi higgadt méltósággal várjuk a folyamatban levő hadműveletek sikeres befejezését. Bizonyára örvendetes és megnyugtató hatást fog kelteni a király nemeslelkű hűségének újabb jele, amely a hadifoglyok családjait mentesíti a gondoktól, amely a családapa távollétében megszokta kétszerezni a bánatot és a szomorúságot.

Burián és Bethman Holweg tavrátváltása.

Bécs, jan. 17.

Burián István báró tudatta Bethman Holweg német birodalmi kancellárral külügyminiszterre való kinevezését. A kancellár melegen válaszolt és örömet fejezte ki Burián megbízása fölött.

A király a hadifoglyok családjainak.

Budapest, január 17. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Ő felsége elhatározta, hogy a hadifogságba került katonák családjainak illetményeit fölemeli. A király elhatározása, amely a Rendeleti Közlöny vasárnapi számában jelent meg a következő pontokból áll:

1. A hadifogságba került havidíjas tisztek és tisztjelöltek családjainak illetékei a normális összeg kétszeresére emelkednek. 2. A fogságba került aktív állományu altisztek családjai segélydíjuk kiegészítésére havonta harminc koronát kapnak. 3. Elvesztett havidíjas tisztek és tisztjelöltek családjai számára rendelt illetmények további folyósítását és 4. az elvesztett állományu altisztek feleségei és gyermekei családi illetékének, valamint világítási és fűtési pótlékának további folyósítását engedélyezik. Ugyanigy intézkedett ő Felsője a honvédségre nézve.

Nemcsak katonai körökben, hanem az egész közvélemény örömmel fogja üdvözölni ezt a legfelsőbb rendelkezést. Jogos és szükséges támogatását jelenti ez azoknak a családoknak, amelyeknek hozzátartozói a harctéren fogságba kerültek, vagy elvesztek. Ezzel eredményesen kezdődött meg az állami támogatás szervezése és kiépítése, amelyre ezen a téren oly sok szükség van.

Az orosz vezérek Varsó kiűritése mellett.

Budapest, január 17.

(Saját tudósítónktól, sajtó-bizottság engedélyével.)

Bukarestből jelentik: Az orosz nagy vezérkar tanácskozásán — a vezérek elhatározták Varsó kiűritését. A nagyherceg azonban ebbe nem egyezett bele.

A helyzet Ungmegyében.

Budapest, január 17.

(Saját tudósítónktól, a sajtó-bizottság engedélyével.)

Ungvárról jelentik: A helyzet változatlan. Az uzsoki szorosról nyugatra az összes szorosokat tartják.

A franciák csapatokat vonnak össze.

Budapest, jan. 17.

(Saját tudósítónktól, a sajtó-bizottság jóváhagyásával.)

Berlinből jelentik: Bessauconnál csapatoösszevonások történtek a franciák részéről.

Az oroszok Ungmegyében.

Budapest, jan. 17.

(Saját tudósítónktól, a sajtó-bizottság engedélyével.)

Ungvárról jelentik: Az oroszok az Ung völgyében elsáncolták magukat.

Oroszország municiót szállít Szerbiának.

Budapest, jan. 17.

(Saját tudósítónktól, a sajtó-bizottság engedélyével.)

Galacból jelentik: Hat hajó négy uszályal ágyukat és municiót vitt Szerbiának Oroszországból.

Lilét megerősítették a németek.

Budapest, január 17.

(Saját tudósítónktól, a sajtó-bizottság engedélyével.)

Genfből jelentik: A németek Lilét rendkívül megerősítették.

Az oroszok barbari müssa a Kaukázusban

Budapest, jan. 17.

(Saját tud., a sajtó-bizottság engedélyével.)

Konstantinápolyból jelentik: A török kaukázusi sereg parancsnoka közli, hogy az oroszok a visszavonulásnál a lakosságot legyilkolták és a sebesülteket darabokra vagdalták.

Visszavert belga támadás.

Budapest, jan. 17.

(Saját tudósítónktól, a sajtó-bizottság jóváhagyásával.)

Rotterdamból jelentik: A legutóbbi napokban két belga ezred éjjeli támadá-

sokat intézett Lombartzydenél. Támadásuk összeomlott.

Pétervári lapok Varsó ostromát előkészítik.

Budapest, január 17.

(Saját tudósítónktól, a sajtó-bizottság engedélyével.)

Stokholmból jelentik: A pétervári lapok előkészítik a lakosságot Varsó közeli ostromára. A Bzura vonalon a küzdelem állandóan folyik. Legközelebb itt nagyfontosságú események várhatók.

HIREK

— (Ongyilkos iparkamarai elnök.) Bécsből táviratozzák: Ullein József kir. tanácsos, a soproni kereskedelmi és iparkamara elnöke egy itteni fürdőben agyonlőtte magát. A hatvanéves ember azonnal meghalt. Halálának oka ismeretlen.

— (Az új moratorium.) A hivatalos lap tegnapi száma közli a kormány ötödik moratoriumi rendelkezését, amely az általános fizetési halasztást 1915. márc. 31-éig meghosszabbítja.

— (A hajdudorogi püspökség erdélyi vikáriátusa.) A magyar gör. kath. püspökség erdélyi helynökségének ügye — mint a Református Szemle jelenti — a napokban végleges megoldást nyer. A székhely kérdésében az illetékes tényezők, majdnem egyöntetűen Marosvásárhely mellett döntöttek.

— (A trónörökös és a székelyek.) A trónörökös, mint említettük, nemrégiben meglátogatta a Kárpátokban harcoló csapatokat, ahol több népfelkelőt megszólított: megkérdezte, hogy melyik ezredből valók s mikor megtudta, esetl- esetre mosolyogva jegyezte meg:

— Tehát a hős székelyek országából!

Hogy miért mosolygott e szavaknál a főherceg, annak ez a megmagyarázata: A trónörökös az idősebb katonákat szólította meg leginkább, sőt egyik-másikkal még beszédbe is elegyedett. Így tünt fel a trónörökösnek a maroszéki... ezred egyik altisztje. Farkas Móric is, aki negyvenkilenc esztendejével kitünően bírja magát, akihez odament és a szokásos módon megkérdezte az öreg altisztől:

— Melyik ezredben szolgál?

— Erces hangon megkapta a választ, mire megjegyezte:

— Tehát magyar!

És tovább akart menni, mikor az öreg katona önérzetes hangon így szólott:

— Nem; székely vagyok!

A trónörökös mosolyogva vette tudomásul, hogy nem magyar, hanem székely és ezzel be-

is fejeződött a beszéletes. Azután pedig akár-hányszor beszélt székely ezredben katonával, aká: tiszttel is, mindig megjegyezte:

— A hős székelyek országából!

Minden bizonynyal szívesen tette a trónörökös ezeket az apró megjegyzéseket, mert ha eddig csak hallott a székely katonákról, most láthatta is a derék vitézeket.

Arad város törvényhatósága a magyar nemzeti önállóságot.

Hazafias fölirat a kormányhoz.

Ennek a nagy, rettentő és véres háborúnak történetjébe tüdőklő betűkkel vésve be a magyar nemzet nevét a maga gigantikus nagyságával és erejével. A magyar katonák hősiességét, bátorságát, önfeláldozását elismerte a fél világ és ellenségeink is a legnagyobb elismeréssel vannak katonáink iránt. A magyar honvéd ma már a babéros dicsőség fogalma. Csak természetes és a legkisebb, ha a magyar közvélemény, a magyar társadalom joggal kívánja és elvárja, hogy a magyar nemzet állami önállósága kidomborítsék. Abauj-Torna vármegye ilyen szellemű, lelkes és hazafias föliratot intézett a magyar kormányhoz, hogy hasson oda, hogy a világhistória küzdelemben a magyar nemzet önálló államisága háttérbe ne szoríttassék. Ezt a föliratot elküldték Arad városához is, hogy hasonló szellemű és tartalmu föliratot intézzen a kormányhoz.

Aradváros törvényhatósága támogatta Abauj-Torna vármegye föliratát és a közgyűlésen Angel István dr. főjegyző olvasta föl azt a nemes szárnyalású, hazafias szellemű és szépen megszerkesztett föliratot, amelyet Arad városa ter eszt a kormány elé. Csak természetes, hogy a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel és eljénzéssel fogadta a föliratot és a tanács javaslatát. A föliratnak szövege a következő:

Arad szab. kir. város közönsége örömmel és lelkesedéssel csatlakozik Abauj-Torna vármegye törvényhatósági bizottságának 1914. december hóban hozott határozatához. A város közönsége büszkeséggel és minden egyes polgáranak szívéből fakadó, meleg szeretettel üdvözli a mindannyiunk létéért és jövőndő boldogságáért hőiesen küzdő hadsereget. Megingathatlan bizalommal viseltetik a harctéren küzdő bátor fiainknak elszánt, halált megvető kitartása iránt és a háboru minden borzalma, viszontagsága és nélkülözése közben is szent meggyőződésünk marad, hogy a háboru három világrészre kiterjedő véres harcmezőit, bár hosszú, emberfeletti küzdelmek után Magyarországnak, Ausztriának hatalmas német szövetséges társunknak új utakra világító szercse csillaga és a török félhold fogja fényével beragyogni. Midőn az élet-halál harcának felemelő tudatában minden áldozatra kész meghatottsággal gondolunk nagyszerű katonáinkra, kik csodás bátorsággal és kitartással szállanak szembe a hatalmas ellenség végtelen embertömegével, keményen dacolnak a téli hadjárattal és mostoha időjárás minden borzalmával. Lelkünkben új remény támad Magyarország jövőndő sorsa iránt.

Szent meggyőződésünk, hogy abból a fenntartás nélküli aldozatkészségből, abból a minden bizalmatlanságot, kételkedést eloszlatni hivatott férfias loyális magatartásból, melyet a magyar nemzet az igaz ügy hősiességével tanusított, ifjuságunknak: a nemzet virágának nagy-szerű küzdelméből, elesett katonáink kiomló véréből egy szebb, boldogabb megelégedettebb, gazdaságilag erősebb fiainak odaadó ragaszkodásában teljesen egységes, tekintélyben megnőtt, a külföld által feltétlenül életképesnek és hatalmasnak elősmert Magyarország fog támadni.

Szent meggyőződésünk, hogy azok a keserűségek és féltreértések, melyek közöttünk és a Monarchia másik állama között mindannyiunk fájdalmára a Monarchia tekintélyét csorbitva és nagyhatalmu állását károsan befolyásolva időközönként kísértettek, helyet fognak adni a jövőben a teljes egyetértésnek, az egymást megértő, egymást támogató, egymás jogos érdekeit méltányoló váltvetett összműködésnek. Még ingathatlan meggyőződésünk, hogy a félreértés és a helyzetet félreismerő bizalmatlanság teljes eloszlásával — hiszen azt, hogy a legteljesebb bizalomra tarthatunk igényt — a harcmezőn véresen bebizonyítottuk, minden oly törekvés, mely a múlt évben nemzetünk önállóságára, állami létünk függetlenségére, sorsunknak saját céljaink szerint való intézésére tört s bennünket nem egyenlő jogu és értékű szerződő félnek, hanem egy nagy egész jelentéktelen részének akart tekinteni, minden ilyen lehetetlen törekvés örökre el fog nemulni, hogy helyet adjon a kölcsönös megértésnek és jogok kölcsönös tiszteletének.

Midőn egy szebb jövőbe vetett bizalommal hajlandók vagyunk a háború igazságos ügyét utolsó csepp vérünkig és utolsó fillérünkig végig küzdeni, Arad

város hazafias közönsége azt a kérelmet terjeszti a magyar kormány elé, öröködjék arra, hogy nemzeti önállóságunk, független állami létünk minden alkalommal kifejezésre jusson, a magyar nemzet odaadó aldozatkészsége senki által homályba ne boríttassék és készítse elő gondosan annak az óhajunknak megvalósulását, hogy fiaink csodás odaadása, a nemzet összességének önzetlen, aldozatkész kitartása ellenértéket találjon egy szebb jövő eredményeiben.

Ezután Nemes Zsigmond dr. indítványozta, hogy a fölírat szövegét foglalják a közgyűlési jegyzőkönyvbe s felkérte Varjassy Lajos polgármestert, hogy a lapokban teljes szövegében tétesse közzé Arad városának eme történelmi dokumentummal bíró fölíratát. A közgyűlés ezt is egyhangulag elfogadta.

Egy ezredorvos vezette rohamra a honvédeket.

Kassáról jelentik: Egy fogságunkba jutott és megsebesült orosz tartalékos tiszt, Zagavkó Iván moszkvai mérnök beszélt el a kórházban a következő rendkívül érdekes dolgokat:

— Mi már régen készültünk erre a háborúra. Hiába jelentek meg mindentel a Szasonov-intervjúk, hogy Oroszország békés politikát akar folytatni, mi sejtettük, hogy mi lappang az ilyen intervjúk mögött....

— Nem akarok panaszkodni, hiszen igazán úgy viselkednek velem szemben, mint akik az ellenséget megbecsülik, de hát csak el kell képzelni egy fogoly magyart....

— A magyarokat igazán becsülik s már fogoly voltam, amikor megtanultam még jobban becsülni a magyar katonát.

Ellentámadásra indultunk. A tüzéség mindkét oldalon irtózatossá tüzelt indított. Egy-szerre láttam, hogy elbukik az ezredes, a szá-

zados, a többi tiszt is. Vezető nélkül maradt az ezred. Lassan-lassan hátrálnak a magyar honvédek.... De egyszerre csak óriási hurráhs egyik kezében revolver, a másikban kard előreront az ezredorvos s utána a honvédek. S az ezredorvos, akinek talán az lett volna a kötelessége, hogy a fájó sebekre enyhet nyújtó kötést adjon, vagy pedig tüjével összevarrja a zuzott részeket; s a falanx engedni kezdett, a honvédek megfutamtották a mieinket. A győztes csata után egymás keblére borult a sulyosan megsebesült ezredes és a diadalt hozó ezredorvos. Néhány köszönő szó és az ezredes ott halt meg az ezredorvos karjaiban.

— E pillanatok nagyszerűsége lebilincselte, lenyűgözött. Ilyen nálunk teljesen lehetetlen, ezt nem tudná egy orosz sem utánózni. A haladó utolsó sóhaja, egy utolsó buzdító csatakiáltás, tulharsogják az élők kiáltásai, elől, mint a cherub az ércpallóssal az ezredorvos.... nem, lehetetlen ilyen nálunk még csak elgondolni is....

Nyolcvan milliárdba került eddig a háború

230 millió frank napi kiadás.

A háború első fejezete bevégeződött és a kormányok megkezdik a háborús költségek első számának a benyújtását. Az angol kormány nemrég kijelentette, hogy a háború költségei naponként kerek egy millió fontot (24 millió koronát) tesznek ki. Tehát erre a célra eddig legalább is 150 millió font sterlinget kellett kiadni. A költségek fedezésére az angol kormány először 91 millió kincstári utalványt adott ki, hat hónapi lejáratra. Most 350 millió, három és felszázalékos köcsönt vett fel, 95 százalékos árfolyamban. Ebből azonban Belgiumnak 10 milliót, Szerbiának 0,8, Ausztráliának 18, Kanadának 12, Délafrikának 7, Ujzelandnak 2,25 és Egyiptomnak 5 millió fontot adtak, úgy, hogy Angolországának magának csak 365 milliója marad.

A flandriai árvíz.

Az Uj Nemzedék legutóbbi számából.

Sokakkal való érintkezés közben meggyőödtem róla, hogy közönségünknek nagyon helytelen fogalma van a flandriai árvízről, azért jó lesz néhány szóval megismertetni ezt a dolgot.

Rendesen azt hiszik, hogy kinyitották a tenger ellen védő gátak zsilipeit s a tenger hatolt be. Azt is képzelik, hogy előntés következtében Flandria (Nyugat-Belgium) egy része nagy tó alakjában vízzel van elborítva s ennek két partján most az ellenfelek farkasszem néznek egymással.

Mindez tévedés.

Belgium nyugati darabja és Franciaország északkeleti csücske, Calais-tól keletre nagyon alacsony terület, alig valamicskével magasabb a tenger színénél, de mégis magasabb, úgy, hogy a tenger nem öntheti el. A tengernél alacsonyabb területek Hollandiában vannak. Ezek a polderek. Ezeket csakugyan el lehet önteni a tengerrel. Hollandiának nagy darabja, sőt még Németország északnyugati része is oly alacsony, hogy alig-alig magasabb a tengernél s minden szokatlan magasságu dagály beront rájuk, ezt nevezik Marschland-nak. De Flandriában nem ilyen alacsony a térszín. Kissé hullámos, homokos síkság ez. A folyóknak széles, sekély völgyecskéje van, de nincs semmi esésük. Oly-

csékély eséssel, oly lomhán folynak a tenger felé, hogy minden árvíz kiönt és előnti a sekély völgyet. Azért a patakokat és folyókat begátolták. A folyóvizek aztán a gátak közé iszapot raktak le s most mindegyik patak magasan fel van töltödéve, úgy, hogy a patakok, árkok vízszíne akkor is magasabban van az ártérnél amikor nincs árvíz. Ez elég kellemetlen helyze, hogy minden patak magas tölések közt, mesterségesen csatornázott mederben, magasan folyik a síkság fölött. Ilyen az Yser (mond: Ejzer) csatornázott medre is. Valóságos hatalmas, kettős gát, köztük a magasan felduzzadt víz. Ha valaki most a gátakat keresztülvágja, akkor a víz előnti a folyó eredeti, sekély völgyecskéjét. Ugyanígy baj származik akkor is, ha valaki a folyók nyílását a tenger partján elzárja. Mivel közvetlenül a tenger partján nagyon alacsony a síkság, a vihardagályok ellen itt is gátak védelmezik a lapályt. Ezeken a gátakon keresztül zsilipekkel nyílnak ki a folyók medrei. Csak ezeket a zsilipeket kell lezárni, a folyók mindjárt tuduzzádnak gátjaikon s előntik a környező síkságot.

Ha ez az elárasztás megtörtént, akkor minden csatorna körül a közvetlen közelében levő terület teljesen víz alá kerül, a szomszédos, valamivel magasabb területen pedig minden völgyecske felázik. A pompás rétek, takarmányhővények zöldje között ott csillog a víz, az iszapos talaj fölázik, a dülömtak járhatatlanok.

Árkot nem lehet ásni, mert mindjárt felfakad, összefut benne a vizenyős lapály minden talajvíze stb. Az ilyen területen háborút viselni lehetetlen. Jobb védelem ez minden természetes és mesterséges védelemnél, mert a hadak és munició mozgósítását lehetetlenné teszik.

A németek tehát itt megerősített állásokat készítettek, azután hozzáláttak a csatornák helyreállításához, a tengerparti zsilipek kinyitásához, a terület kiszáritásához. Megindították megint a szivattyukat, amelyek a belvizet kiemelik a csatornába. Mialatt ez a nevezetes mérnöki munkát ágyuk fedezete alatt folyik, azalatt a németek minden erejükkel keletre fordultak s az orosz hadsereget döntötték yáltságba. Mire azzal végeznek, ki lesz száritva Flandria s teljes erővel indulhat meg az ostrom Dünkirchen és Calais ellen. Az Yser csatorna elfoglalásának ez a nagy hadászati jelentőség, mert addig nem lehet Flandriát kiszáritani, amíg ez a csatorna nincs teljesen a németek birtokában. Arra nem lehet számítani, hogy itt keményen megfagyjon a föld, befagyjon az árvíz, mert ezen a tájon a tél meglehetősen enyhe, vizenyős, borús ősz inkább, mint a mi telünk-höz hasonló, szigorú időjárás.

Igy kell értenünk a flandriai árvizet.

Cholnoky Jenő dr.

Franciaországban a háború költségei december 10-ig nem kevesebb, mint 6441 millió frankot tettek ki, amelyből Belgiumnak 250, Szerbiának 90, Görögországnak 20 és Montenegrónak 0.5 millió frankot adtak. Franciaország háborús költségei eszerint naponként 46 millió frankot tesznek ki.

Oroszország az első három és fél hónapban 3855 millió márkát költött el a háborúra. Oroszország napi kiadásai tehát 36.7 millió márkát, körülbelül 46 millió frankot tesznek ki.

Angolország, Franciaország és Oroszország eszerint naponként 115 millió frankot adnak ki a háborúra. Összes katonaságuk száma nem lehet több 11 milliónál. Így egy-egy katona naponként 10.5 frankba kerül.

Ha föltesszük, hogy Németország és Ausztria-Magyarország költségei hasonlóak, így a 10 millió emberből álló hadsereg napi költsége 105 millió frankot tesz ki. Ezenkívül a belgák, a szerbek, a törökök és a japánok kiadásai szűkösen számítva, naponként legalább is 10 millió frankot tesz ki. A háború összes kiadásai tehát naponként legalább is 230 millió frankra rugnak.

A háború eddig már legalább is 800 millió márkával növelte a semleges államok terheit is.

A háború első öt hónapja tehát eszerint 30.8 milliárd márkába került, anélkül, hogy az ipar veszteségeit és a háborús műveletektől okozott károkat számítanánk. Guyot számításai szerint azonban az iparnak a közvetett háborús költségei még nagyobbak, mint a közvetlen kiadások. Ezután számításba jönnek még a háborús műveletektől okozott károk. Ezeket Belgiumban 5.32 milliárd frankra, Keletporoszországban 400 millió márkára becsülik. Ehhez jön még azután Lengyelország, Galicia, Franciaország nagy része és Elzász-Lotharingia. Végül a hajókban és a hajórakományokban szenvedett óriási veszteségek. Bizonyára nagyon közel járunk a valósághoz, ha a háború első időszakának az összes veszteségeit 45—50 milliárd márkára becsüljük. A háború költségei ezzel 70—80 milliárd márkára emelkednek, tehát körülbelül arra az összegre, amelyet a háborúban résztvevő országok összes vasútaiba fektetett tőke (1910.) kitesz.

Menekülés orosz fogságból.

Hózivatar és délibáb a véderő szolgálatában. — Öngyilkosokká teszi az oroszokat a délibábos hózivatar.

Kevesen tudnak arról a ritka természeti tűneményről, amely néha váratlanul megjelenik a Kárpátok magasabb csúcsain, hózivatarok után. Mintha az Alföld délibábos lelke költözött volna a hegyek közé, az Alföld erős marku, kemény szívé fiai nyomába, erős, szélviharos hóföregtek elzugasát váratlanul felváltja a tiszta kék eg napfénye, és ebben a világításban valami délibábos, káprázatos tűnemény jelenik meg a hegyek között.

Talán a vad zugást, süvöltést követő idegzsibbadás szüli, vagy tényleg természeti jelenség, nem tudjuk, de erről nagyon érdekes, eredeti és eddig ismeretlen részleteket mondott el L. Ferenc, aki átutazóban volt Kolozsvár felé. L. Ferenc, aki mint szanitész szolgálja a hazát, néhány hét előtt a kárpáti harcokban orosz hadifogságba került, honnan — éppen a Kárpátok fenn jelzett ritka jelenségének védelme alatt — sikerült szerencsésen megszöknie.

Érdekes élményeiről a következőket mondotta el a megmenekült szanitész:

— Három héttel ezelőtt történt, hogy harcéri szolgálatom alatt eltévedtem s egy orosz csapat elfogott. Szanitészeket különben is előszeretettel ejtenek foglyul az oroszok, nem mintha nekünk akarnának ezzel veszteségeket okozni, hanem azért, mert nekik kevés az igazán hozzáértő szanitészük, s a foglyul ejtett

katonákat ilyen célokra használják fel, tovább a tűzvonaltól, erős fedezetű táborokban. Engem nem tudtak messzire vinni, K. galíciai faluban állt a mozgó kórházuk, egy ezerméteres hegy oldalában, ahol azután gyakran átsüvöltött a hózivatar. Hallottam is, hogy tovább akarják vinni a sebesülteket, de én még előbb megszöktem.

— Van a Kárpátoknak egy csodálatosan szép természeti jelensége. Ez abból áll, hogy mintha a Sahara vad számumja vágtatna végig a hegyeken, harsogó, dörgő északi szél kerekedik, ölmos, sűrű fellegeket hajt maga előtt s fölkaparja a friss havat, mintha por volna. A fenyőfák úgy hajladoznak alatta, mint a susogó nádszálak s nincs ember, nincs állat, aki ezt a tomboló vihart kibírja. Amikor elvonulnak a felhők, hirtelen fölragyog a nap, s bár nem tudjuk, a fülünk zug-e, vagy a szívünk zakatol, templomi éneket, harangkongást vélünk hallani s a távoli hegyek között délibáb tűnik föl.

— Az oroszok, akik a Kárpátokat tartják megszállva, kaukázusi, mongol és szibériai csapatokból állanak, s ezek a műveletlen hordák nemcsak durvák és rablótermészetűek, de rendkívül vallásosak és fanatikusak is. Ha még ma sem tudtak jelentősebb sikereket elérni, oka ennek az is, hogy a kárpáti hegyek e csodálatos tűneménye babonásan félénkké teszi őket, s csodáktól félnek, végpusztulástól tartanak — s bár szeretnék, visszafordulniok sem lehet: nem engedik a tisztok s a Galiciában, Bukovinában álló sorkatonaság.

— Engem, amikor elfogtak, siettek elvinni a mozgó kórházukba, ahol kötöttem a sebesülteket. Csupa lázálmos, kétségbeesett, összetört ember közé kerültem, a tiszteket is elesgázták, tönkretette a nehéz terep — és a délibábos hózivatar. A szökésemet is ennek köszönhettem. Egy tisztet kötöttem éppen, a mikor messzi moraj jelezte: jön a „számum.“ Ők így nevezték a forgó hórétegek röpülését.

— Jaj, de fádom! nyöszörgött a tiszt. Én, meg az orosz szanitész takargattuk, de amikor láttam, hogy az egész sátor tábor kétségbe van esve, meleg tea helyett jeges vizet adtam a tisztnek inni. Nyöszörgés, jajgatás tette rémessé a közeledő vihar félelmetes ígéreteit. Szerencsére tőlünk távolabb zugott el az, mert másképp betemetett volna minket teljesen a rettenetes hóesés, elsöpört volna a szélvész, fölkapott volna a repülő hó. Aztán kiderült. És az imént még jajgató oroszok szelid báránycákká lettek, meghatóan imádkozni és énekelni kezdtek, én pedig felhasználtam az alkalmat és megszöktem.

— De vannak az oroszok közt sokan, de nagyon sokan, akik nem bírják ki a félelmet, a rejtő várakozást, a vihar tombolását és a végítélettől való félelmükben, idegsokkjukban öngyilkosságot követnek el közülük, különösen akkor, ha a különös, fölforgatott tornyokat, falvakat meglátják a délibában lebegni. Senki sem tudja, milyen sokat köszönhetünk mi ennek a különös jelenségnek s milyen sok áldozatot szed ez az oroszok közül, akik, ha tul is éltek, idegrendszerükben örökre megsínylik.

Ezeket mondta el L. Ferenc, aki szavahihető, komoly ember, s a békeidején egyetemi hallgató volt, aki a művészetekkel is sokat foglalkozott. Érdekes volna megállapítani, mi okozza ezt a jelenséget a hegyek közt — s ez is egyik fölvetett téma, amit a háború vetett felszínre, s amely még sok érdekes vitára fog alkalmat adni.

Idegesek hadiujságja.

Csak semmi izgalom!

Talán tiz esztendővel ezelőtt valamelyik ötletes bécsi újságírónak az jutott eszébe, hogy a nap-nap után ismétlődő borzalmak olvasása az ideges embereket talán előbb-utóbb megöli. De miután az eseményeket mégis ismerniök kell az ideges embereknél is, az újságok híreit különleges módon kell megszerkeszteni. Ez a trefa most angol formában új életet nyert.

Egy Manchesterben megjelenő havi folyóiratnak van külön rovata a háborúról, amelynek ez a címe: „War-paper for nervous people“ („Háborús újság ideges emberek számára“). Ez az újság a legkomolyabban tárgyalja a háborús eseményeket s az ideggyógyintézetekben csak ezt az újságot ismerik. A lap első számából vesszük ki az alábbi két kis hirt:

(Füüdőelet a Mazuri tavakon.) Tannenbergből írja augusztus hónap 31-iki kelettel tudósítónk: A természeti szépségekben gazdag és vonzó keletporoszországi Tannenbergben igen élénk élet uralkodik e késő nyári időszakban. Hetek óta szokatlan élénk özönléssel lepték el előkelő orosz utasok a kies tavak vidékét, hogy további üdülésük során Berlint is meglátogassák. A meglehetősen kulturátlan lakosság azonban ez ellen a több oldalról támogatott látogatás ellen igen élénk ellentállást fejtett ki. Az orosz látogatók és a helybeli lakosság között, akiket egy bizonyos Hindenburg nevű agentprovokateur lázitott és izgatott, heves összetűzések voltak. Magától értetődik, hogy az előkelő gondolkodású oroszok méltóságukon alulinak tartották, hogy belekeveredjenek az ilyen műveletlen emberek vitájába s a legnagyobb részük elhagyta az országot. Mégis mintegy százötvenezeren közülük, akik nem akartak gyáván kitérni az inzultusok elől s az egészségüket mégis csak többre becsülték, mint azt a kis kellemetlenséget, amit el kellett szenvedniök, német vezetőik védelme alatt továbbfolytatták utjok az ország belsejébe, Döberitzbe és más nyugodt német helységekre. Még egy nagyszámú látogatócsoport — mintegy ötvenezerre becsülik ezeknek a számát, — mindezek ellenére elhatározta, hogy állandóan vagy legalább is hosszabb tartózkodás céljából a Mazuri-tavak közé vonul, ahol fürdőkurát tart. Ezek az események, amelyek ott Keletporoszországban a hatóságok szemeláttára játszódtak le, éppenséggel nem alkalmasak arra, hogy az idegenforgalom áramlatát Németország felé vezessék.

(A tengerfenék-kutatás technikai haladása.) Annak ellenére, hogy a jelenlegi sokféle irányba terelő események gátlólag hatnak a tudományos törekvésekre, Anglia újra diadalmasan vezet a kutató tudomány terén. Néhány hét óta, egy tudós társaság az első tengernagy védnöksége alatt, buzdón foglalkozik a tengerfenék kutatásának tudományával. E nagyérdékű kísérletek céljaira nemcsak kereskedelmi, hanem hadihajókat is felhasználnak. Nem is szokatlan jelenség, hogy ezen a téren is megjelenik a mindenhol előre tolatkodó német törekvés, de mint mindenütt, úgy itt is a rövidebbet huzta, aminőt ezt egy kis eset, amely szeptember hónap 22-én játszódott le az északi tengeren, fényesen bebizonyította. A mi flottánk három cirkálója, az „Aboukir“, „Hogue“ és a „Cressy“ északnyugatra „Hoeck van Holland“-tól találkozott egy kis német tengerfenék-kutató expedícióval, amelyet egy fiatal tapasztalatlan ember, névszerint Veddingen, vezetett. Annak ellenére, hogy a német hajó speciális szerkezetű volt, s a mi hajóink nem voltak ilyen célra felszerelve, a mi hajóink bátor vezetői minden erejükkel arra törekedtek, hogy a német törekvést megelőzve, előbb érjék a tenger fenekét. E nemes, tudományos törekvést a legteljesebb siker koronázta, mert mind a három hajónak sikerült alig két óra alatt, eleddig hallatlan mélységet elérni, míg a német hajó, látva a maga sikertelen törekvését, eltávozott, mert belátta, hogy a sülyedés-sebesség versenyében a mi hajóink legyőzhetetlenek. — Hadihajóinknak a tengerfenék-kutatás terén elért eddigi sikerei elé annál is inkább feszült érdeklődéssel tekinthetünk, mert a végső eredmény elérése céljából az egyes epizódokat gondosan titokban tartja.

A szerkesztésért felelős:
SZÁSZ ENDRE.

Kiadótulajdonos:

Gombos Ferenc „Lyceum“-könyvnyomda.